

ИЗВЕШТАЈ
ДРЖАВНОГ ПРЕГОВАРАЧКОГ ТИМА
о преговорима вођеним под мандатом Тројке Контакт групе
о будућем статусу Косова и Метохије
(10. август – 19. децембар 2007)

После неколико неуспелих покушаја да се обезбеди подршка за усвајање нове Резолуције СБ УН о Косову и Метохији која би се заснивала на предлогу Мартија Ахтисарија о надгледаној независности КиМ (Ахтисаријев предлог, закључно са месецом јулом о. г. није ни ушао у процедуру разматрања пред СБ УН), међународна заједница је на предлог Београда и уз подршку Русије, Кине и других земаља донела одлуку да се преговори о будућем статусу КиМ наставе. Крајем јула (26. и 27. јула) у Бечу је донета одлука да се формира Тројка Контакт групе за КиМ (КГ) у коју су ушли представници САД (Френк Визнер), ЕУ (Волфганг Ишингер) и Руске федерације (Александар Боцан-Харченко). Једино, условно речено, ново лице у новом циклусу преговора је био представник ЕУ, немачки амбасадор В. Ишингер, иначе учесник преговора у Дејтону, кога је на то место именовао Високи представник ЕУ за спољну и безбедносну политику Хавијер Солана.

Одлуку о наставку преговора и формирању Тројке КГ поздравио је својим саопштењем од 1. августа о. г. Генерални секретар УН, Бан Ки-мун, обећавајући пуну подршку УН наставку процеса. Предвиђено је да Тројка КГ има централну улогу, док би УНОСЕК (УН канцеларија специјалног изасланика за Косово) надаље био на услузи Тројци КГ и на захтев Тројке КГ давао појашњења или информације. Као датум за подношење извештаја Генералном секретару УН предвиђен је 10. децембар 2007. године, чиме је практично и отпочео 120-дневни мандат Тројке КГ.

У складу са овим збивањима, наша страна је реаговала прослеђујући Генералном секретару УН већ 3. августа о. г. „Правила за вођење преговора око будућег статуса Косова и Метохије”. Овим документом наша страна је предложила појашњавање како форме тако и мандата преговора да би се на тај начин предупредиле све мањкавости које су биле присутне у Ахтисаријевом процесу.

Конкретно, у Правилима је у шест тачака предложено да:

1. Предмет преговора буде статус Косова и Метохије. Практична и техничка питања (положај заједница, децентрализација, заштита културног наслеђа, економска питања итд.) могу бити предмет разговора само у оквиру разговора о статусу.
2. Преговори се воде као директни преговори две стране, Београда и Приштине, уз посредовање Тројке КГ. Други модалитети (шатл-преговори и сл.) могу бити само додатни и консултативни разговори у функцији директних преговора.

3. Нема стриктног временског ограничења преговора. Могуће је и потребно да Контакт група (тј. Тројка КГ) износи пред Савет безбедности УН повремене и привремене извештаје о току преговора.
4. Преговори треба да буду отворени у погледу исхода и рока, уз поштовање норми, правила и принципа међународног права.
5. Предлог М. Ахтисарија не може да представља основ за вођење преговора.
6. Целокупни процес треба да буде под јасним мандатом Уједињених нација и само Савет безбедности УН може да доноси релевантне одлуке.

Тројка КГ је почела да ради почетком августа 2007. године. Чланови Тројке су 10. августа 2007. године посетили Београд и Приштину, да би затим уследила два састанка делегације Србије са Тројком на министарском нивоу, и то 30. августа у Бечу и 18. септембра у Лондону. Ова два састанка, с обзиром да није било директних разговора две делегације, могу се третирати као нека врста припремних или уводних састанака за шест рунди директних преговора између Београда и Приштине које су потом уследиле.

После састанака са Тројком КГ, први директан сусрет са делегацијом привремених институција самоуправе на Косову и Метохији на највишем нивоу, тј. уз присуство председника Републике Србије и председника Владе Републике Србије као главних преговарача, одиграо се на маргинама Генералне Асамблеје УН, 28. септембра у Њујорку.

Уследило је још пет рунди директних разговора две стране:

- 14. октобра о. г. у Бриселу;
- 22. октобра о. г. у Бечу;
- 5. новембра о. г. у Бечу;
- 20. новембра о. г. у Бриселу;
- 26 - 28. новембра о. г у Бадену код Беча;

На свих шест рунди директних преговора форма састанака је била таква да су обе делегације имале како директне разговоре тако и одвојене сусрете са Тројком КГ.

Делегација Србије је на последње три рунде разговора (5, 20. и од 26. до 28. новембра) као и на првом директном сусрету у Њујорку 28. септембра о. г. била представљена на највишем нивоу.

На осталим рундама (уводне рунде у Бечу и Лондону као и директни разговори у Бриселу 14. октобра и Бечу 22. октобра о. г), наша страна била представљена на министарском нивоу тј. делегацију су предводили министар за КиМ, Слободан Самарџић и министар спољних послова, Вук Јеремић.

За разлику од осамнаестомесечног процеса преговора које је водио М. Ахтисари, овај преговарачки процес се одвијао знатно краће – око четири месеца, али је и по оцени наше стране бар у погледу форме (иако је било значајних примедба) медијација у овом случају била знатно коректнија и уравнотеженија у односу на медијацију бившег финског председника. Такође, за разлику од Ахтисаријевог процеса када је се доста пажње полагало „нестатусним” питањима, у овој фази је, што због временског ограничења што због начина вођења преговора,

већа пажња дата општим, статусним предлозима две стране него конкретним, појединачним темама попут децентрализације, заштите културне и верске баштине и друго.

Састанци са Тројком КГ (Беч 30. августа о. г. и Лондон 18. септембра о. г.)

Наша страна је изнела основе свог концепта суштинске аутономије који би покрајини пружио велики обим надлежности. Њих би спроводиле покрајинске институције водећи рачуна о специфичностима и реалностима на терену (постојање УНМИК-а, привремених органа самоуправе на КиМ, међународног полицијског и војног присуства као и њихових надлежности и њиховог деловања). Пренесене покрајинске надлежности би се обављале уз поштовање нове резолуције СБ УН и основних норми међународног права. Полазећи од реалног непостојања поверења између Београда и Приштине, наша страна је понудила и читав низ међународних гаранција за спровођење и очување предложене широке аутономије за КиМ.

Надлежности које би Београд задржао за себе сведене су само на оне које дају минималну гаранцију очувања територијалног интегритета и суверенитета Републике Србије.

Република Србија би задржала: спољну политику, одбрану, контролу граница, монетарну политику, царинску политику, заштиту српске верске и културне баштине и највишу судску инстанцу у заштити људских права. И код ових надлежности наша страна је била спремна на изузетно високу флексибилност јер је, полазећи од реалног стања на терену, била спремна да и ове надлежности које би припале Србији подели у две групе, у зависности од тога да ли би се оне, у смислу деловања органа Републике Србије, примењивале одмах (спољна политика, контрола граница) или би биле пренете на централни ниво тек у каснијој фази (монетарна политика, царинска политика и највише судске instance у заштити људских права), када би дошло до хармонизације у складу са стандардима ЕУ.

У оквиру предложеног концепта суштинске аутономије прецизно су дефинисане све надлежности које би припале у тзв. искључиву надлежност КиМ. То су надлежности у које се Београд практично не би мешао. КиМ би припале законодавна, извршна и судска власт, пуна финансијска аутономија у вођењу сопствених јавних финансија (опорезивање, јавни приходи и расходи, укључујући инвестиције) и, као посебно важно, самостална изградња институција (Скупштина, Влада, правосудни систем, јавна администрација, децентрализација локалне самоуправе и посебно децентрализација српских већинских општина - обавезно праћено клаузулом о заштити виталних интереса).

Област одбране је можда и најбољи пример флексибилности српске стране, пошто је Београд изразио спремност да се територија КиМ потпуно демилитаризује, чему би претходило привремено међународно војно присуство.

При том, наша страна је показала спремност да Србија и покрајина остваре сарадњу у областима као што су слободно кретање људи, робе, капитала и услуга, у секторима банкарства, инфраструктуре, комуникација, хармонизације фискалне политике. Осим тога, у централним државним органима и институцијама (спољни

послови, централна банка итд.) косметски Албанци би могли да буду представљени у мери у којој за то покажу жељу.

У погледу односа са међународним заједницом (односи са државама, покрајинама/регионима, регионалним и међународним организацијама) КиМ би имало широку могућност представљања у свим форумима и односима који не претпостављају статус сувереног међународног субјекта. У том случају, власти у Србији би задржале право да буду консултоване у вези са евентуалним конкретним споразумима које би КиМ у контексту оваквих односа могао закључивати (пре свега би биле консултоване у случајевима у којима је питање да ли се ради о споразуму који подразумева капацитет сувереног субјекта).

Србија би такође гарантовала да неће преиспитивати текућу фазу процеса стабилизације и придруживања КиМ (тзв. механизам праћења, '*Tracking Mechanism*') и да ће се укључити тек у каснијој фази европских интеграција (потписивање ССП и предприступна фаза).

Посебно би била обраћена пажња на односе КиМ са међународним финансијским организацијама (МФО). У погледу МФО, КиМ би добило директан приступ таквим институцијама у складу са одредбама Устава Републике Србије.

Уопштено говорећи, са наше стране је заузет став да у погледу односа централних и покрајинских власти, што је показано и у завршним излагањима у Бадену, увек буду нуђена она решења која би пружила „већу слободу“ институцијама КиМ у односу на централне власти.

Суштински, овакав концепт је својом садржином усмерен на побијање свих оних тврдњи којима су се представници Албанаца користили током Ахтисаријевог процеса – да Београд жели повратак на стање пре '99, да жели да влада над КиМ и да присилно integriше КиМ, да жели да блокира развој КиМ и његове европске и међународне интеграције и друго.

Наш предлог је до самог краја преговарачког процеса додатно разрађиван, пружена су још конкретнија појашњења и представљени су компаративни примери који су доказивали да је могуће практично функционисање свих решења које је наша страна предложила и да слични модели аутономија постоје и успешно функционишу у свету.

Са друге, представник ЕУ, В. Ишингер, већ на сусрету 30. августа о. г. изнео је, сумирајући дискусију са албанском делегацијом, шест елемената на којима су инсистирали косметски Албанци: 1. истицање да начин на који желе да виде односе КиМ са Србијом буде „увијен у ЕУ перспективу и добросуседске односе“, 2. да намеравају да детаљније развију начелне идеје о инвестицијама и сарадњи у областима од заједничког интереса (нпр. трговина, енергија), 3. подвукли су спремност да сачувају као своју надлежност мањинску заштиту (заштиту заједница) како је предложена Ахтисаријевим предлогом, 4. заинтересовани су за наставак дискусије о избеглима и несталима, 5. у смислу односа са Србијом, предвиђају формирање заједничких тела кроз неку врсту споразума, и 6. поновили су своју преданост евро-атлантским интеграцијама, односно процесу учлањења у ЕУ и НАТО.

Даљи ток преговора показао је да је албанска страна мање или више наставила да се креће у овим параметрима. Треба констатовати да је од стране представника Руске Федерације у Тројци КГ тада по први пут сугерисано да се

уместо статуса промени „назив/label” и да се прича о „односима као о садржини статуса” јер, касније се показало, само помињање статуса је за косметске Албанце било крајње проблематично.

Наиме, као што су касније и сами више пута поновили, за њих је предлог статуса већ дат Ахтисаријевим предлогом и такав статус – надзирана независност је истовремено представљала и њихов „минимум” и једино о чему би они могли да разговарају јесу пост-статусна решења која су у свим каснијим рундама добијала форму „добросуседских односа” који су, додатно, стављани у контекст регионалних, европских или евро-атлантских перспектива.

Састанак у Лондону, 18. септембра о. г. је значајан утолико што је од стране Тројке КГ и дефинитивно прихваћено да Србија својим концептом суштинске аутономије не планира да поново „тихо” успостави физичку контролу над КиМ, а да је при том Србија спремна да пружи и уставно и међународно правно гарантоване надлежности својој покрајини. Представник САД Ф. Визнер је том приликом експлицитно изнео став по коме Србија оваквим концептом „много тражи” од међународне заједнице, у смислу њеног даљег ангажовања на КиМ. Такође је изнео и став који ће постати нека врста сталне поруке, а то је да је „на нама, а не на Тројци, да убеди другу страну.”

Наша страна је ово одбила већ на првом састанку у Бечу истичући да су сви учесници преговора, према томе и Тројка КГ, обавезни да следе мандат ГС УН који се стриктно тиче разговора о статусу.

Директни преговори

Састанак у Њујорку 28. септембра о. г. - На самом састанку преговарачке стране су поновиле своје већ познате позиције. Наша страна је поновила залагање за суштинску аутономију у складу са важећом резолуцијом СБ УН 1244 и принципима КГ, док је албанска страна остала на ставу да је једино одрживо решење независност.

У вези са овим састанком министри спољних послова КГ дали су саопштење од 27. септембра о. г. Иако је ово саопштење од стране извештача названо „Њујоршком декларацијом”, у суштини се радило о давању подршке настављању напора Тројке КГ у изналажењу договорног решења, прецизирању да ће се овај процес закључити извештајем Генералном секретару УН 10. децембра о. г и, што је најважније, да се у смислу оквира овог процеса имају узети Руководећи принципи КГ из новембра 2005. године, као и чињеница да је процес базиран на резолуцији СБ УН 1244.

Неке елементе овог Саопштења косметски Албанци су, као и добар део не само политичких већ и правних докумената, тумачили на свој начин. Тако, позивање овог саопштења на изналажење решења „прихватљивог за народ Косова” они су протумачили као „поштовање воље већине народа Косова”, при чему се мислило на већинску вољу косметских Албанаца. У вези са ставом Саопштења где се наводи да „иако је Ахтисаријев предлог и даље на столу, КГ је спремна да подржи сваки споразум између страна” – у албанском тумачењу Ахтисаријев

предлог је имао приоритетно место као потенцијално решење и минимум испод кога они нису спремни да иду. Ово је битно нагласити јер су овакви ставови албанске стране остали као константе које ће овај преговарачки процес пратити до самог краја.

Бриселски састанак 14. октобра о. г. карактерисао је први покушај Тројке КГ да, како су то сами назвали - „проактивно делује”. Наиме, странама је уручен папир под називом „*Troika Assessment on Negotiations: Principal conclusions*/Процена преговора од стране Тројке: главни (принципијелни) закључци”, на који, како је прецизирано, не треба да се гледа као на обавезујући. Овај документ је касније назван и „14 тачака” с обзиром да је у 14 тачака покушано сумирање дотадашњег тока преговора, те да се, према Тројци, дају смернице даљег вођења преговора у смислу тачака око којих је евентуална сагласност могућа.

Оно што је у великој мери утицало на наше постављање према овом радном документу је чињеница да су косметски Албанци, непосредно пред бриселску рунду преговора, представили свој документ под називом „Споразум о пријатељству Косова и Србије/*Treaty on Friendship and Cooperation between Kosovo and Serbia*”. Овај споразум, на који су се КиМ Албанци позвали и током своје презентације у Бриселу, стављајући га у шири контекст „оправданости” разлога за независност, полазио је од тога да би две стране требало да дефинишу односе као независне државе које би своју сарадњу, уз претходно дефинисање најбитнијих питања (избегла и нестала лица, европске и евро-атланске интеграције, питања од заједничког интереса, решавање спорних питања итд.) институционализовали кроз одговарајућа тела (Стални савет косовско-српске сарадње) и уз међународне гаранције (државе гаранторе).

С обзиром да је постало евидентно да друга страна овим концептом сасвим отворено прекорачује мандат и предмет преговора (одређивање статуса) и почиње да се бави пост-статусним аранжманима без било какве реакције Тројке КГ, са наше стране је отворено постављено питање мандата ових преговора јер се почео стицати утисак да се статус као тема полако ставља у други план а да се уводе нови елементи (добросуседски и пост-статусни односи) који нису предвиђени у референтној резолуцији СБ УН.

Такође је констатовано, имајући у виду сталне поруке Тројке КГ нашој страни да „ми морамо да убедимо, тј. да је на нама да убедимо другу страну”, да се тиме терет доказивања и убеђивања пребацује на нашу страну, а да при том нема истог или сличног односа према другој страни. Тиме се логично отвара питање не само равноправности положаја две стране већ и постојања добре вере у смислу крајњег исхода.

Састанак у Бечу 22. децембра о. г. На том састанку наша страна је дала детаљан одговор на 14 тачака Тројке КГ, констатујући да је од њиховог укупног броја девет тачака Принципијелних закључака преузето из презентације албанске стране, само једна тачка је преузета из прилога српске стране, две тачке су ревидиране тако да у потпуности одражавају став албанске стране, док су преостале четири тачке представљале опште принципе који су били претходно прихваћени од свих страна у преговарачком процесу. Истовремено је дат предлог

новог, амандманираног текста свих 14 тачака којим се суштински не би мењале све оне надлежности и права којима се излази у сусрет албанским захтевима (не повратку на стање пре `99, не подели КиМ, не контроли Београда над покрајином) али се ипак реafirмишу оквири преговора које је задао СБ УН својом резолуцијом 1244.

Овакав наш одговор је од представника Тројке КГ иницијално дочекан прилично неповољно – речено је да су то ставови који онемогућавају конструктиван и неутралан наставак процеса. Међутим, после разјашњавања разлога наше забринутости (могућност да се оваквим концептом пређу границе важеће резолуције СБ УН и постојање реалног ризика да се овим охрабре једнострани акти друге стране) и на моменте изузетно жустре расправе, реакција Тројке КГ знатно је ублажена.

Наша страна је затим, не инсистирајући на томе као на некаквој новој обавези већ полазећи управо од принципа КГ и предлога косметских Албанаца који су изнети на претходном састанку у Бриселу, покушала да дође до заједничких ставова са другом страном који би олакшали даље преговоре. Од друге стране је затражено да у складу са до тада изнетим, отворено изнесе свој став о резолуцији 1244 СБ УН и да се са нашом страном, заједнички обавезе на уздржавање од једностраних акција.

Приштинска страна је избегла да конкретно одговори на ова питања, понављајући познате ставове о независности као већ готовом решењу које нема алтернативу и о неприхватљивости било каквих разговора о српском предлогу. Косметски Албанци су нагласили да захтев Србије за поштовањем суверенитета над КиМ не сматрају легитимним захтевом.

С обзиром да је у том моменту већ постало јасно да значајнијих помака тешко да може бити и да је временски оквир процеса све мањи, представник ЕУ је по први пут експлицитно скренуо пажњу странама да их нико не ограничава у погледу евентуалних директних контаката.

На наредном састанку у Бечу, 5. новембра о. г. наша делегација је била представљена на највишем нивоу (исти ниво ће бити задржан до краја ове фазе процеса).

На том састанку наша страна је истакла приврженост изналажењу преговорног и функционалног решења до кога би се дошло компромисом. Наглашено је наше противљење вештачки наметнутим роковима, уз потенцирање да је за Београд изузетно важно остајање у оквирима резолуције СБ УН 1244 и уздржавање од једностраних аката.

Представник ЕУ је на одвојеном састанку са нашом делегацијом предложио конфедерацију као могући модел, сугеришући, по први пут отворено, да не треба да се нужно држимо нашег концепта суштинске аутономије и да није нужно држати се ни оквира резолуције 1244 СБ УН – јер би свако договорено решење међународна заједница прихватила.

Са наше стране је указано на неприхватљивост предлога конфедерације (из другог дела расправе евидентно је било да је то био и став косметских Албанаца) и још једном је подвучено наше инсистирање на компромисном и на међународном праву заснованом решењу. Наглашено је да Србија не може прихватити одрицање

од сопственог територијалног интегритета и суверенитета и да изјаве КГ не могу бити претпостављене важећим међународним нормама.

Наша страна је затим предложила да се као један од могућих модела размотри статус Хонг Конга у оквиру Кине – при чему је више пута подвучено да наша намера није буквално пресликавање овог модела на КиМ, већ да је акценат на принципима и на духу решења садржаних у овом моделу.

И даље је инсистирано на томе да косметски Албанци појасне свој став о резолуцији СБ УН 1244 и о заједничком обавезивању на уздржавање од једностранних акција, и опет полазећи управо од њиховог предлога изнетог у Бриселу као и принципа КГ.

Друга страна је одбила и нови предлог, инсистирајући на независности као на једином решењу (А. Чеку је нпр. експлицитно изнео како сматра да нема сврхе тражити компромис) и поново су избегли конкретне одговоре на питања у вези са резолуцијом СБ УН 1244 и једностранним акцијама.

Наставили су да инсистирају на томе да је „КиМ *sui generis* случај“, на „принципу поштовања воље народа КиМ“, затим на томе да „резолуција 1244 није уклесана у камену,“ и да се „процес не сме одуговлачити.“

Представници ЕУ и САД су, отворено изнели „снажне сумње“ у могућност постизања компромиса до 10. децембра о. г. и ту се, по први пут, појавило отворено размимоилажење у погледу даљег тока процеса пошто је само представник РФ изнео став да 10. децембар о. г, тј. крај мандата Тројке КГ не значи нужно и крај преговарачког процеса.

На састанку у Бриселу 20. новембра о. г. представници Тројке КГ (нарочито представник РФ) су подвукли да Тројка већ размишља о елементима свог извештаја Генералном секретару УН те да, у том смислу, од самих преговарачких страна зависи какав ће бити њихов извештај.

Наша страна је поновила преданост изналажењу компромисног, преговорног решења и иновирала је свој предлог компаративним приказом три модела суштинске аутономије (наш предлог за КиМ, Хонг Конг и Аландска острва) који показује да је и у пракси могућа функционална, суштинска аутономија. Тројка КГ се није децидирано одредила око овога, с тим што је представник САД оценио да му је сада јаснији наш концепт по коме је Хонг Конг само један од могућих модела који се не би нужно директно копирани на КиМ.

КиМ Албанци су и на овој рунди остали, уз нешто блажу реторику, на ранијим позицијама – независност као једино решење које гарантује стабилност, КиМ као јединствен, *sui generis* случај, уз инсистирање на значају решавања питања судбине несталих лица.

Иако је представник ЕУ оценио да је та рунда по свом тону и донекле садржини представљала можда и најбољу рунду, нарочито позитивно оцењујући сагласност обе стране о значају проблема судбине несталих лица, кључни део је представљала интервенција представника САД. Ф. Визнер је, наиме, ослањајући се на извештај рађен за потребе Пакта Стабилности „*Costs and benefits of Kosovo status proces*“ који разматра четири могућа сценарија (задржавање српског суверенитета, суштинску аутономију, надзирану независност према Ахтисаријевом предлогу и

неку врсту партнерства Србије и КиМ) поставио питање да ли је могуће „оставити по страни” питање статуса и бавити се односима партнерства.

Реакција наше стране је одмах уследила и подвучено је да се мора разговарати о статусу, јер се о томе воде преговори и то представља јасан мандат наше делегације. Са наше стране није искључена могућност разговора о различитим видовима односа, али тек пошто се претходно реши питање статуса у складу са принципима међународног права. Примећено је и да је став сличан Визнеровом изнео и председник привремене Владе Косова А. Чеку (тј. да се заправо иза концепта партнерства крије чињеница да КиМ и Србија треба да буду одвојене државе). Представник ЕУ, Ишингер, није се сложио са оваквим ставом наше стране, али је оставио могућност да се дискусија настави.

Тројка КГ је поставила питање даљег поступања страна у случају да се до краја рока не дође до договорног решења. Представник САД је отворено изнео да сматра како ће бити изузетно тешко да се нађе компромисно решење, тј. заједничка основа за решење, пошто стране немају приступ усмерен ка налагању компромиса, што по њему води ка „проблематичном” решењу које би Тројка покушала да спречи.

На састанку у Бадену код Беча, од 26. до 28. новембра о. г. није дошло до постизања компромиса. Са наше стране је учињен додатан напор да се уз већ постојеће компаративне моделе прикажу и решења која, уз већ наведени Хонг Конг и Аландска острва, постоје и успешно функционишу као што су случајеви Јужног Тирола у Италији као и Каталоније и Баскије у Шпанији.

Српска страна је поново полазећи од комплексне реалности која постоји како на терену тако и у правном и политичком смислу (оквири које задају не само актуелна резолуција СБ УН 1244 и Повеља УН, већ и све резолуције које су се односиле на КиМ попут резолуција СБ УН 1160, 1199 и 1203, затим Хелсиншки завршни акт, као и документи радног и оперативног карактера као што су Извештај Специјалног изасланика ГС УН Каиа Еидеа о испуњености стандарда на Косову и Метохији од 24. октобра 2005. године, Руководећи принципи Контакт групе од 2. новембра 2005. године) – понудила решења која су, ако се у обзир узму сва тренутно постојећа решења и примери у свету, ишла широко у понуди аутономије КиМ све до граница задржавања територијалног интегритета и суверенитета Републике Србије на КиМ.

Конкретније, у погледу односа покрајинских и централних власти узимана су само она решења која су у сваком конкретном случају покрајинским надлежностима давала већу самоуправу у односу на централне власти. У том смислу, упркос низу решења која су по свом карактеру била европска, ширина аутономије која се покрајини нудила нашим предлогом више је личила на модел који се у случају Хонг Конга описује као „једна земља - два система”, иако би, у пракси, предлог аутономије за КиМ био значајно шири и од овог модела.

При том се водило рачуна о томе да се задрже оквири на којима је Србија инсистирала, а који почивају интересима Србије да сачува свој суверенитет и територијални интегритет опстанком Косова и Метохије унутар њених међународно признатих граница, затим интереса косметских Албанаца да самостално уређују свој живот без уплитања Србије, и интереса косметских Срба

да обезбеде свој опстанак и повратак у покрајину, те да осигурају национални идентитет и да живе у безбедном окружењу.

На крају је наглашено да је овај предлог све време био отворен за преиспитивање и даље побољшавање. Истакнуто је и то да, у случају да је албанска страна била иоле заинтересована за праве преговоре, одређени предлози и решења би у завршној фази изгледали другачије од првобитно предложених.

У излагањима председника Републике Бориса Тадића и председника Владе Војислава Коштунице били су наглашени позитивни ефекти које би овакав концепт имао по актере у процесу и за читав регион, али је истакнуто да је за нашу страну изузетно значајно остајање у оквирима међународног права, нарочито резолуције СБ УН 1244, која даје јасне смернице како у погледу поштовања територијалног интегритета и суверенитета Србије тако и у погледу праваца изналагања решења.

У том смислу је и правни саветник Државног тима за преговоре, професор Томас Флајнер, изнео анализу резолуције СБ УН 1244 којим се недвосмислено потврђује потреба изналагања решења које се креће у оквирима суштинске аутономије и самоуправе и поштовања територијалног интегритета и суверенитета Републике Србије, указавши при том на неприхватљивост премиса које се најчешће наводе у корист независности КиМ.

Са наше стране је поново указано на суштински проблем који је постојао и током ове фазе преговора, тј. чињеницу да је албанска страна, без намере да уђе у озбиљнији дијалог, све време остала на позицији да је независност за КиМ једино прихватљиво решење - што се у великој мери може објаснити и чињеницом да им је такво решење раније „обећано” од стране неких чланица КГ.

Српска делегација је такође истакла да се по питању одређивања будућег статуса КиМ очито иде из једне у другу грешку. Наиме, као што се из фазе „стандарди пре статуса” прешло у фазу „статус и стандарди” а да се, при том, ништа од имплементације стандарда на КиМ није остварило, сада се, чак и од стране медијатора, сугерише улазак у пост-статусне аранжмане чиме се крши мандат ових преговора и истовремено имплицира одређено решење.

Упозорено је, такође, да би сваки унилатерализам представљао колективни пораз, али и да би водио у тешко предвидиве и озбиљне последице које сигурно неће утицати позитивно на стабилност и развој региона.

У даљој дискусији у којој је најчешће постављано питање мандата ових преговора, предлагања пре-статусних и пост-статусних аранжмана и различитих тумачења резолуције СБ УН 1244, наша делегација је остала при ставу да би избалансирано и компромисно решење било могуће само уколико преговори остану у оквирима међународног права и уколико се преговори заиста воде у „доброј вери”. Нарочито је истакнуто да се не смеју заборавити јасни параметри које је поставио СБ УН и чињеница да процес који је у том, највишем форуму УН почео, тамо мора и да се заврши.

Делегација косметских Албанаца су генерално остали на ставу да ће одбити сваки предлог који не води независности. И Чеку и Тачи су мање или више експлицитно изнели како сматрају да нема сврхе тражити компромис и да је једини компромис могућ око „будућих добросуседских односа две државе”. Наставили су да инсистирају на томе да је „КиМ *sui generis* случај” и на „принципу поштовања воље већине народа КиМ”.

Поново су инсистирали да се „процес не сме одуговлачити” и да „резолуција СБ УН 1244 има различита тумачења”, док је Х. Тачи отворено изнео да су Албанци спремни да после 10. децембра о. г. делују у координацији са међународним партнерима.

Тројка КГ је и на овом састанку поновила да ни после евидентног неуспеха у проналажењу компромиса неће давати никакав „свеобухватни предлог” и да ће остати у улози медијатора који покушава да нађе заједнички терен.

Представник ЕУ је предложио да се евентуални „пост-статусни споразум две стране” преименује у „тихи пре-статусни споразум о сарадњи” или чак и да се изоставе „статусне одреднице” јер је то, по њему, једини начин да наша страна добије некакве гаранције за себе и за косметске Србе уколико дође до унилатерализма у случају изостанка споразума. Изнео је да одбијање и оваквог предлога значи да ће он бити третиран исто као и Ахтисаријев план, тј. да „неће бити на столу, али ће бити доступан”.

У Бадену је постало евидентно да се нарочито представник ЕУ и нешто мање САД, у контексту евидентног изостанка споразума и краја мандата Тројке КГ, посебно интересују за то како ће се стране после 10. децембра понашати, како ће даље водити своје међусобне односе и суочавати се са евентуалним кризама и изазовима, при томе понављајући да је нужно сачувати „линије комуникације”, мир и стабилност и уздржавати се од аката или претњи насиљем.

У погледу евентуалног наставка преговарачког процеса, поновила се ситуација у којој Тројка КГ није имала заједнички став. Представник РФ се позитивно одредио према евентуалном наставку процеса, док је представник ЕУ пренео да „има симпатије” према онима у УН који су забринути евентуалним наставком овог процеса.

Сустрет Тројке КГ са српском делегацијом 3. децембра о. г. у Београду. На завршном састанку последњег путовања Тројке у Београд и Приштину пред предају извештаја ГС УН, наша страна је поновила своју спремност да у било ком формату настави разговоре са другом страном у циљу изналажења компромисног решења будућег статуса КиМ. Представници Тројке КГ су усмено представили садржај извештаја, без навођења детаља. Поновили су поруку да стране треба да наставе да поштују преузету обавезу, усмерену на уздржавање од аката насиља и такође су поновили интерес за ставове и поступке које наша страна, у зависности од дешавања после 10. децембра о. г, намерава да учини.

Седница Савета безбедности – Њујорк, 19. децембар о. г. Србију је на овој седници представљао председник Владе В. Коштуница. У свом излагању он је истакао велику опасност у случају да поједине чланице Савета безбедности прекрше Повељу УН, друге основне документе међународног права и резолуцију СБ УН 1244 једностраним признавањем независности КиМ. Изнео је став Србије да она, као међународно призната и демократска држава никада не би признала ове одлуке. Указао је на регионалну, европску и светску опасност од преседана признавања права једној националној мањини да на територији једне државе изврши сецесију и оснује своју државу. То би била друга албанска држава у Европи, што би изазвало серију сличних захтева и рђавих последица.

Савет безбедности се поларизовао око овог питања. Један број земаља – Русија, Кина, Јужна Африка, Индонезија, Гана и Конго – прихватио је предлог Србије да се наставе преговори и трага за компромисним решењем у оквиру међународног права. Земље предвођене Сједињеним Америчким Државама, као што су Велика Британија, Италија, Француска, Белгија и Перу иступиле су мање-више отворено са ставом да треба признати независност Косова. Остатак држава чланица СБ – Словачка, Панама, Катар – изнеле су изнијансиране ставове о овом питању.

Седница је била затвореног типа, чиме је омогућено председнику Косова, Фатмиру Сејдиу да изнесе свој лични став о предмету расправе.

Ова седница СБ УН завршена је без председничког саопштења, само са званичним коминикеом у коме су само констатоване основне чињенице о седници.

Оцена процеса под посредовањем Тројке КГ

У погледу четворомесечног преговарачког процеса вођеног од стране Тројке КГ и председник Републике Србије и председник Владе Републике Србије су дали оцену да је процес је био коректан у односу на преговоре које је водио М. Ахтисари. У знатно краћем времену постигнуто је више у погледу и тона а донекле и садржине разговора, а као највећи помак за нашу страну наведена је чињеница да смо по први пут добили могућност да будемо саслушани и да наши аргументи буду разматрани.

Предлог Београда о суштинској аутономији Косова и Метохије у саставу Републике Србије, који је представљен Тројци КГ и делегацији косметских Албанаца, није у суштини био различит од предлога који је представљен у време Ахтисаријевог посредовања, али у тих годину и по дана нико није ни покушао да озбиљно разговара о том предлогу. Да би се боље разумео начин на који је Тројка КГ водила процес морају се у обзир узети и следећи елементи: постављање друге стране, однос према правилима које је наша страна предложила Генералном секретару УН и, коначно, односи и функционисање унутар саме Тројке КГ.

Представници косметских Албанаца су се и током овог процеса ограничили на механичко понављање једног броја тврдњи (независност као једино решење које гарантује стабилност и развој, КиМ као *sui generis*, јединствен случај који не поставља преседане, резолуција СБ УН 1244 није уклесана у камену и различито се може тумачити итд). У том смислу, евидентно је да је и овога пута изостао било какав притисак на албанску страну у циљу њиховог реалног укључивања у разговоре. Косметски Албанци су зато и овога пута прибегли, са изузетком кратке презентације у Бриселу 14. октобра о. г тзв. Уговора о добросуседству и сарадњи, тактици „чекања истека времена” и понављања одређених тврдњи, без правог покушаја да се уђе у дијалог. Једино објашњење оваквог понашања јесте да су косметски Албанци добили „довољно чврсте” гаранције у смислу обећаног решења чију доњу границу представља Ахтисаријев план, тј. надзирана независност КиМ. Читав четворомесечни период преговарања био је обележен опструктивним изјавама високих званичника САД да је независност у сваком случају неизбежна.

У погледу правила вођења преговора, које је наша страна предложила, Тројка КГ је само делимично изашла у сусрет:

- О статусу је ипак вођен разговор, уз формално позивање на Резолуцију СБ УН 1244, али је постојала стална тенденција да се разговори скрену било ка брисању статусних одредница било ка пре-статусним или пост-статусним аранжманима. У току процеса на столу су постојала два предлога о статусу: предлог Београда о суштинској аутономији КиМ и предлог косметских Албанаца о надзираној независности КиМ, што је у ствари био предлог из плана М. Ахтисарија. Сви остали предлози – конфедерација, разне врсте партнерства – или нису имали јасне статусне предзнаке или су давани само од појединих чланова Тројке КГ, тако да је наша страна такве предлоге третирала као незваничне предлоге два члана Тројке, Ф. Визнера и В. Ишингера.

- Преговори су вођени као директни преговори две стране уз посредовање Тројке КГ, са изузетком уводних сусрета који су имали консултативни карактер у функцији припреме директних преговора.

- У погледу временског трајања и поштовања правила и принципа међународног права Тројка КГ је само делимично изашла у сусрет нашим захтевима, што је била последица интерних неслагања унутар Тројке, како у погледу смера у којем ће се одвијати процес после тог датума тако и у погледу чврстине придржавања важећих међународноправних аката, првенствено резолуције СБ УН 1244.

- У односу према Ахтисаријевом предлогу, Тројка КГ није експлицитно помињала тај предлог али је у неколико наврата констатовано да је он „и даље на располагању”.

- У односу на став да процес треба да буде под јасним мандатом УН и да само СБ УН може да доноси релевантне одлуке – Тројка КГ је остала неодређена. Посредници су у неколико наврата изразили спремност да се, уколико се стране сагласе, прихвати решење које иде и ван оквира принципа КГ и ван оквира принципа УН. При том, једино је представник РФ имао експлицитно позитиван став према ставу наше стране да процес који је почет у СБ УН тамо мора и да се заврши.

На крају, сасвим је јасно да је Тројка КГ и по свом саставу и по ставовима њених чланова била хетерогено тело. То је на неки начин потврдио В. Ишингер ставом да је Тројка била нека врста „дипломатског експеримента” и „дипломатског инструмента” и да је, у погледу мандата који им је поверен он лично ипак задовољан. Циљ тог „дипломатског инструмента” био је да се избегне непосредно координирање са свим члановима КГ и да се, самим тим, процес учини ефикаснијим и бржим.

У току самог дијалога, представници РФ и САД су констатовали да је један од кључних узуса рада Тројке КГ било уздржавање од изношења индивидуалних ставова, тј. ставова земаља које они представљају, као и уздржавање од давања коментара на те ставове. Представник РФ је отворено рекао - да таквог постављања није било, Тројка КГ као врста координативног тела не би ни могла да функционише.

Овакви ставови умногоме објашњавају разлоге због којих је Тројка КГ ипак показала нешто већи степен неутралности у вођењу преговарачког процеса, у

односу на Ахтисаријев процес. Суштинска примедба је у томе да је и овог пута изостао озбиљнији притисак на косметске Албанце у циљу њиховог озбиљнијег укључивања у преговоре.

Питања која су чланови Тројке КГ поставили, нарочито током последње рунде преговора у Бадену, показала су шта ће у наредном периоду бити предмет интересовања међународне заједнице. Укратко, то ће бити поступци и планови поступања једне и друге стране после 10. децембра 2007. године, све у контексту очувања регионалне стабилности.

Истовремено, разлике које очигледно постоје у оквиру Тројке и КГ о питању наставка преговарачког процеса и очекивања после 10. децембра 2007. године указују на потенцијалне будуће тачке спорења међу кључним актерима у Контакт групи.

Из састанка у састанак наша делегација је другу страну и медијаторе све детаљније упознавала са нашим предлогом. Пружала је све конкретнија појашњења и представљала упоредне примере којима је доказивала да је могуће практично функционисање свих предложених решења и да слични модели аутономија постоје у свету и успешно функционишу.

Државни преговарачки тим Републике Србије је у току преговарачког процеса под руководством Тројке КГ потврдио јединство државне политике према решавању будућег статуса Косова и Метохије. Србија доследно остаје привржена наставку преговора, као јединог одрживог пута ка налажењу компромисног решења заснованог на међународном праву, које би овом делу Европе обезбедило дугорочну стабилност и развој.

Београд, 21. децембар 2007.

Документа која се налазе у прилогу су саставни део Извештаја:

- Правила за вођење преговора (предлог Владе Републике Србије)
- Презентација-Будући статус Косова и Метохије
- Презентација-Неки елементи српског предлога за будући статус Косова и Метохије
- Процена преговора од стране Тројке: главни закључци
- Коментар делегације Србије на Принципијелне закључке Тројке и предлог за наставак преговора
- Упоредни приказ случајева Хонг Конга, Оландских острва и предлога Србије за решење статуса КиМ
- Упоредни приказ Случајева Шпаније (Каталонија и Баскија) и Италије (Јужни Тирол)
- Обраћање Бориса Тадића, председника Републике Србије, Беч 5. новембар 2007. године

- Обраћање Бориса Тадића, председника Републике Србије, Брисел 20. новембар 2007. године
- Обраћање Бориса Тадића, председника Републике Србије, Баден 26. новембар 2007. године
- Обраћање Војислава Коштунице, председника Владе Републике Србије, Њујорк. 28. септембар 2007. године
- Обраћање Војислава Коштунице, председника Владе Републике Србије, Беч. 5. новембар 2007. године
- Обраћање Војислава Коштунице, председника Владе Републике Србије, Баден, 26. новембар 2007. године
- Обраћање Војислава Коштунице, председника Владе Републике Србије, Њујорк. 19. децембар 2007. године
- Обраћање Слободана Самарџића, Министра за Косово и Метохију, Њујорк. 28. септембар 2007. године
- Обраћање Слободана Самарџића, Министра за Косово и Метохију, Баден, 26. новембар 2007. године
- Тумачење резолуције 12 44 и њене импликације на процес Тројке-Томас Флајнер. Баден 26. новембар. 2007. године